

ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

© 2014 КОЗИК В. В., ЄМЕЛЬЯНОВ О. Ю., ПЕТРУШКА Т. О.

УДК 338:658

Козик В. В., Ємельянов О. Ю., Петрушка Т. О. Інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств

У статті розглядається процес формування інвестиційно-інноваційного механізму забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств. Визначено сутність, склад, цілі та засоби функціонування цього механізму. Встановлено послідовність процесу функціонування інвестиційно-інноваційного механізму забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. Виокремлено такі часткові види цього механізму: механізм оновлення основних засобів підприємства; механізм формування каналів і мережі збуту продукції підприємства; механізм розширення виробничих потужностей підприємства з виготовлення традиційних видів продукції; механізм запровадження нових прогресивних технологічних процесів; механізм розроблення та виробництва інноваційної продукції; механізм зниження рівня ризику інвестиційної діяльності підприємства. Здійснено моделювання процесу розробки інвестиційних рішень про запровадження на підприємстві прогресивних технологій виготовлення продукції. Запропоновано метод вибору найбільш конкурентоспроможного варіанту технології виготовлення продукції залежно від рівня якості, а також питомих поточних і капітальних витрат на її виробництво.

Ключові слова: інвестиційно-інноваційний механізм, промислове підприємство, конкурентоспроможність, моделювання, технологія, модернізація виробництва, інвестиційне рішення

Рис.: 1. **Формул.:** 5. **Бібл.:** 9.

Козик Василь Васильович – кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри, кафедра економіки підприємства та інвестицій, Інститут економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: v_kozyk@mail.ru

Ємельянов Олександр Юрійович – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра економіки підприємства та інвестицій, Інститут економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: petrushkat@mail.ru

Петрушка Тетяна Олександрівна – кандидат економічних наук, старший викладач, кафедра економіки підприємства та інвестицій, Інститут економіки і менеджменту Національного університету «Львівська політехніка» (вул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: petrushkat@mail.ru

УДК 338:658

Козык В. В., Емельянов А. Ю., Петрушка Т. А. Инвестиционно-инновационный механизм обеспечения конкурентоспособности промышленных предприятий

В статье рассматривается процесс формирования инвестиционно-инновационного механизма обеспечения конкурентоспособности промышленных предприятий. Определены сущность, состав, цели и средства функционирования этого механизма. Установлена последовательность процесса функционирования инвестиционно-инновационного механизма обеспечения конкурентоспособности субъектов хозяйствования. Выделены такие частные виды этого механизма: механизм обновления основных средств предприятия; механизм формирования каналов и сети сбыта продукции предприятия; механизм расширения производственных мощностей предприятия по изготовлению традиционных видов продукции; механизм внедрения новых прогрессивных технологических процессов; механизм разработки и производства инновационной продукции; механизм снижения уровня риска инвестиционной деятельности предприятия. Осуществлено моделирование процесса разработки и реализации инвестиционных решений по внедрению на предприятии прогрессивных технологий производства продукции. Предложен метод выбора наиболее конкурентоспособного варианта технологии изготовления продукции в зависимости от уровня качества, а также удельных текущих и капитальных затрат на ее производство.

Ключевые слова: инвестиционно-инновационный механизм, промышленное предприятие, конкурентоспособность, моделирование, технология, модернизация производства, инвестиционное решение

Рис.: 1. **Формул.:** 5. **Библ.:** 9.

Козык Василий Васильевич – кандидат экономических наук, профессор, заведующий кафедрой, кафедра экономики предприятия и инве-

UDC 338:658

Kozyk V. V., Emelyanov O. Yu., Petrushka T. O. Investment-innovation mechanism of ensuring competitiveness of industrial enterprises

The article considers the process of formation of the investment-innovation mechanism of ensuring competitiveness of industrial enterprises. It identifies the essence, composition, goals and means of functioning of this mechanism. It establishes sequence of the process of functioning of the investment-innovation mechanism of ensuring competitiveness of economic subjects. It marks out such particular types of this mechanism: mechanism of renovation of fixed assets of an enterprise, mechanism of formation of channels and network of sales of enterprise products, mechanism of expansion of production capacity of the enterprise on manufacture of traditional types of products, mechanism of introduction of new progressive production processes, mechanism of development and production of innovation products, and mechanism of reduction of the level of risk of investment activity of the enterprise. The article conducts modelling of the process of development and realisation of investment solutions on introduction of progressive technologies of manufacture of products at the enterprise. It offers a method of selection of the most competitive variant of technology of manufacture of products depending on the level of quality and also specific current capital outlays for their manufacture.

Key words: investment-innovation mechanism, industrial enterprise, competitiveness, modelling, technology, modernisation of production, investment solution

Pic.: 1. **Formulae:** 5. **Bibl.:** 9.

Kozyk Vasyl V. Candidate of Sciences (Economics), Professor, Head of the Department, Department of Economics and Business Investment, (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

Email: v_kozyk@mail.ru

стицій, Інститут економіки і менеджмента Національного університету «Львівська політехніка» (ул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: v_kozyk@mail.ru

Емельянов Александр Юрьевич – кандидат економічних наук, доцент, доцент, кафедра економіки підприємства і інвестицій, Інститут економіки і менеджмента Національного університету «Львівська політехніка» (ул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: petrushkat@mail.ru

Петрушка Татьяна Алексеевна – кандидат економічних наук, старший преподаватель, кафедра економіки підприємства і інвестицій, Інститут економіки і менеджмента Національного університету «Львівська політехніка» (ул. Степана Бандери, 12, Львів, 79013, Україна)

Email: petrushkat@mail.ru

Emelyanov Oleksandr Yu. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor, Department of Economics and Business Investment, (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

Email: petrushkat@mail.ru

Petrushka Tatyana O. – Candidate of Sciences (Economics), Senior Lecturer, Department of Economics and Business Investment, (vul. Stepana Bandery, 12, Lviv, 79013, Ukraine)

Email: petrushkat@mail.ru

Особливостями сучасного етапу розвитку вітчизняної та світової економіки є значні диспропорції між потенційними можливостями виготовлення багатьох видів продукції та недостатнім розміром платоспроможного попиту на неї, а також – між постійно зростаючою потребою у виробничих ресурсах, насамперед природного походження, та обмеженими обсягами її задоволення. Внаслідок цього закономірно посилюється тенденція до загострення боротьби між окремими корпораціями та державами у цілому за ринки збуту своєї продукції та ринки ресурсів, потрібних для її виробництва. За таких умов досягнення високого рівня фінансових результатів господарської діяльності можливе лише за наявності у підприємств конкурентних переваг, утворення яких потребує виявлення та реалізації усіх основних чинників формування економічного потенціалу суб'єктів господарювання.

Як свідчить досвід господарювання, забезпечення суттєвого зростання рівня конкурентоспроможності більшості промислових підприємств України з урахуванням їх нинішнього становища може відбуватися лише на засадах реалізації широкомасштабних інвестиційних програм модернізації виробництва, зокрема запровадження нових прогресивних технологій виготовлення продукції. Здійснення таких програм на підприємствах передбачає виконання комплексу взаємопов'язаних дій з оцінювання ефективності, планування та регулювання реалізації інвестиційно-інноваційних заходів, спрямованих на підвищення конкурентних переваг суб'єктів господарювання. Для реалізації відповідних управлінських функцій необхідно створити дієві інвестиційно-інноваційні механізми управління конкурентоспроможністю. У свою чергу, процес формування таких механізмів обумовлює необхідність у визначенні сутності, складу та особливостей їх функціонування.

На даний час у літературі відсутнє загально визначення терміну «інвестиційно-інноваційний механізм». Аналіз частоти вживання терміну «механізм» у економічних дослідженнях показує, що найчастіше цей термін вживається у сполученні зі словами «фінансовий», «господарський» і «державного управління», а застосування його у сполученні зі словами «інвестиційний» та «інноваційний», а тим більш, «інвестиційно-інноваційний» зустрічається відносно рідко і зазвичай у контексті дослідження закономірностей розвитку підприємств.

Так, Є. М. Сич та Д. О. Сугоняко у роботі [1, с. 167 – 169] розкривають сутність механізму інноваційно-інвестиційного управління розвитком підприємств транспорту як сукупності суб'єктів, об'єктів, елементів, форм, методів, принципів та інструментів управління, за допомогою яких досягається економічний розвиток і підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств під впливом упровадження інноваційно-інвестиційних процесів у систему перевезень.

С. Гладій у статті [2, с. 111 – 112] пропонує розглядати структуру механізму інвестування інноваційного розвитку як таку, що складається з двох груп підсистем, а саме: підсистем забезпечення реалізації дії механізму (підсистеми правового, нормативного та інформаційного забезпечення) та функціональних підсистем механізму, до яких пропонується віднести фінансове планування та прогнозування, фінансове забезпечення, фінансове регулювання та фінансовий контроль.

А. Н. Салімов у роботі [3, с. 30] наводить трактування сутності інвестиційного механізму як сукупності соціально-економічних цілей, принципів і методів мобілізації та розміщення інвестиційних ресурсів, а також управління цими процесами.

У роботі [4, с. 170] А. В. Смолій подає таке визначення механізму інвестиційного механізму інноваційного розвитку: це система заходів, важелів, стимулів та інструментів, що використовуються для організації розробки та впровадження у виробництво сучасних науково-технічних досягнень у поєднанні з можливими формами їх інвестування.

Розглядаючи закономірності формування інвестиційно-інноваційних механізмів у контексті забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств, слід звернути увагу на чинники, які обумовлюють її рівень, оскільки саме на пошук та активізацію чинників і повинна бути спрямована дія цих механізмів.

У сучасній науковій літературі з проблем оцінювання та управління конкурентоспроможністю підприємств, наводяться різні способи групування чинників конкурентоспроможності. Так, у праці [5, с. 231 – 232] їх поділяють на три основні групи: техніко-економічні, комерційні та нормативно-правові. У роботі [6, с. 50 – 51] до інструментів здобуття підприємствами тривалих конкурентних переваг віднесено: управління якістю, дослідження потреби клієнтів,

управління виробничими процесами та процесами трансферу, а також інноваційність. Заслугує на увагу ієрархія факторів конкурентоспроможності компанії, яка застосовується в системі японського менеджменту та містить декілька рівнів, що відповідно характеризуються часткою компанії на ринку; здатністю до розвитку; виробничими і збутовими потужностями; обраною ринково-продуктовою стратегією; здатністю вищого керівництва компанії ухвалювати ефективні рішення; підсумками функціонування компанії в попередньому періоді [7, с. 229 – 231].

Проте більшість науковців, які вивчають питання управління конкурентоспроможністю підприємств, приділяють недостатню увагу дослідженню взаємозв'язку між рівнем конкурентоспроможності продукції та ефективністю застосовуваних технологій. Як справедливо зазначається у [8, с. 214], необхідним є своєчасне перекривання застарілих конкурентних переваг і тих, що перебувають на стадії спаду, новими, більш ефективними та стійкими. З точки зору управління технологічним розвитком підприємства це твердження постулює потребу в своєчасній заміні застарілих технологій новими та більш прогресивними. При цьому важливо враховувати той факт, що за більшістю видів продукції існує низка альтернативних технологій її виготовлення, що зумовлює потребу у виборі найкращого їх варіанту [9, с. 51 – 52].

Метою статті є вдосконалення теоретико-методологічних підходів до формування інвестиційно-інноваційного механізму забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств шляхом визначення сутності, складу, цілей і засобів його функціонування, а також моделювання окремих складових цього механізму стосовно розробки інвестиційних рішень про впровадження на підприємстві прогресивних технологій виготовлення продукції.

Для визначення сутності інвестиційно-інноваційного механізму на рівні суб'єктів господарювання потрібно, насамперед, виходити з того, що він за своєю сутністю є організаційним, тобто має на меті забезпечення належного перебігу інвестиційно-інноваційних процесів на підприємстві у просторі та часі. При цьому саме підприємство можна розглядати як певну організаційну систему, що містить дві основні складові – організаційну структуру управління та організаційний механізм. При цьому під організаційною структурою слід розуміти упорядковану сукупність підрозділів та посадових осіб апарату управління підприємством і його виробничими підрозділами, а під організаційним механізмом – сукупність взаємозв'язків між окремими елементами організаційної структури підприємства та між цими елементами і виробничими підрозділами підприємства та його зовнішнім середовищем, що відбуваються, насамперед, у формі інформаційних потоків.

Разом із тим, окрім загального організаційного механізму підприємства, потрібно виокремлювати також і його часткові організаційні механізми, що описують рух інформації в окремих, відносно автономних, частинах загальної організаційної структури управління підприємством, які виконують певні відокремлені функції. Зокрема, складовою загальної організаційної структури підприємства може і повинна виступати організаційна структура управління його інвестиційно-інноваційною діяльністю.

Отже, з урахуванням наведеного вище, інвестиційно-інноваційний механізм підприємства можна розглядати як упорядковану, спрямовану на прийняття найкращих інвестиційних рішень сукупність взаємозв'язків між елементами організаційної структури управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства та між цими елементами і його зовнішнім середовищем, що здійснюються у вигляді інформаційних потоків.

Розглядаючи особливості функціонування загального інвестиційно-інноваційного механізму промислових підприємств, слід виокремити низку етапів такого функціонування, а саме (рис. 1): формування цілей і завдань інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства; вироблення процедур розробки інвестиційних рішень; складання інвестиційно-інноваційної програми підприємства; ухвалення інвестиційних рішень, моніторинг їх виконання та можливе їх коригування; реалізація інвестиційних рішень.

Як видно зі схеми на рис. 1, функціонування інвестиційно-інноваційного механізму підприємства має на меті досягнення певної цілі (цілей) шляхом вирішення певного завдання (завдань). У свою чергу, основними напрямками досягнення мети функціонування інвестиційно-інноваційного механізму підприємства можуть бути: оновлення основних засобів; впровадження передових, зокрема, ресурсозберігаючих технологій виготовлення продукції; розширення випуску традиційної продукції, яку виготовляє підприємство; розроблення та виготовлення інноваційних видів продукції. При цьому можуть існувати інвестиційно-інноваційні механізми, що передбачатимуть здійснення управлінських дій за усіма переліченими напрямками. Зокрема, таким механізмом є інвестиційно-інноваційний механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

Для кращого розуміння сутності цього механізму слід виокремити три типи конкурентоспроможності підприємства за способом реалізації конкурентних переваг: поточну, реалізація якої потребує лише деяких організаційних зусиль, пов'язаних із входженням підприємства на певний товарний ринок або розширення його присутності на цьому ринку; потенційну, яка є наявною за умови, що продукція підприємства є конкурентоспроможною (принаймні, на певних товарних ринках), однак, входження на відповідні ринки (або розширення присутності підприємства на цих ринках) потребує попереднього створення умов її збуту, зокрема формування каналів збуту, здійснення рекламної кампанії тощо; перспективну, яка є наявною за умови, що підприємство у принципі може набути здатність входити на певні ринки та отримувати належні фінансові результати від такого входження, проте, з цією метою необхідно здійснити комплекс відповідних інвестиційно-інноваційних заходів; при цьому таке здійснення є доцільним з точки зору досягнення необхідного рівня ефективності інвестицій, вкладених у реалізацію цих заходів.

За таких умов під інвестиційно-інноваційним механізмом забезпечення конкурентоспроможності підприємства можна розуміти упорядковану, спрямовану на прийняття найкращих інвестиційних рішень сукупність взаємозв'язків між елементами організаційної структури управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підпри-

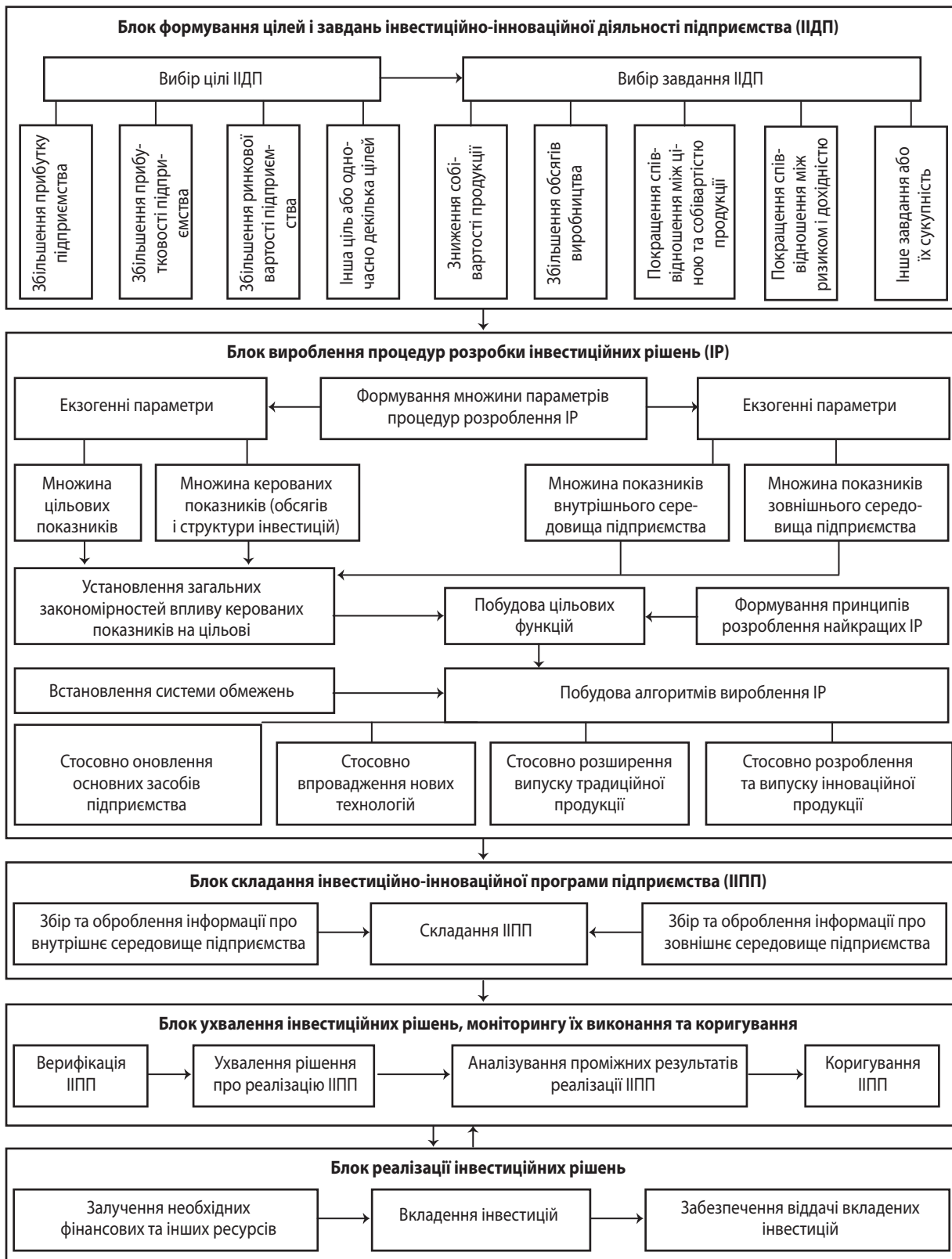

Рис. 1. Складові інвестиційно-інноваційного механізму підприємства

емства та між цими елементами і його зовнішнім середовищем, що здійснюються у вигляді інформаційних потоків, результатом чого є перетворення перспективної конкурентоспроможності підприємства у поточну.

Враховуючи можливості підвищення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання за рахунок реалізації інвестиційно-інноваційних заходів, можна виокремити принаймні шість часткових інвестиційно-інноваційних механізмів забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств, а саме: механізм оновлення основних засобів підприємств; механізм формування каналів і мережі збуту продукції підприємства; механізм розширення виробничих потужностей підприємства з виготовлення ним традиційних видів продукції; механізм упровадження нових прогресивних технологічних процесів; механізм розроблення та виробництва інноваційної продукції; механізм зниження рівня ризику інвестиційної діяльності підприємства. Очевидно, що перелічені типи інвестиційно-інноваційних механізмів діяльності мають частковий характер, однак їх функціонування повинно відбуватися у тісному взаємозв'язку, що можливо лише за умови формування загального механізму забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства, який би поєднував у собі усі перелічені вище механізми.

Слід зазначити, що з точки зору методологічного обґрунтування процесу функціонування інвестиційно-інноваційного механізму забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства найбільш складним є процес вироблення процедур розробки відповідних інвестиційних рішень. Розглянемо більш детально цей процес для механізму впровадження нових прогресивних технологічних процесів, дослідивши вибір найкращого варіанту технології виготовлення певної продукції, яку виробляють інші підприємства галузі, і виробництво якої планує започаткувати (або розширити) дане підприємство. З наведеного вище рис. 1 випливає, що вироблення процедур розробки інвестиційних рішень базується на інформації про ендогенні (внутрішні) та екзогенні (зовнішні) параметри.

Стосовно механізму впровадження на підприємстві нових прогресивних технологічних процесів, цільовим ендогенним параметром у цьому випадку може виступати величина надприбутку підприємства від виготовлення певного виду продукції з використанням того чи іншого варіанту технології її виробництва:

$$П(\Delta O) = (\zeta(O_n + \Delta O) - c) \times \Delta O - k \times \Delta O \times E_H, \quad (1)$$

або:

$$П(\Delta O) = (\zeta(O_n + \Delta O) - c - k \times E_H) \times \Delta O = (\zeta(O_n + \Delta O) - B) \times \Delta O, \quad (2)$$

де $П(\Delta O)$ – величина надприбутку підприємства як функція від ΔO ;

ΔO – плановий натуральний обсяг виробництва та реалізації даного виду продукції підприємством, що розглядається;

O_n – поточний натуральний обсяг виробництва та реалізації даного виду продукції, який здійснюють підприємства галузі (зокрема, дане підприємство – за умови, що воно теж виготовляє цю продукцію);

$\zeta(O)$ – функція, яка характеризує залежність ціни одиниці даної продукції (без непрямих податків) від натурального обсягу її пропозиції на ринку O ($O = O_n + \Delta O$);

c, k – собівартість та капіталомісткість одиниці продукції, які відповідають певному варіанту технології її виготовлення;

E_H – норматив прибутковості інвестицій у частках одиниці;

B – питомі приведені витрати за даним варіантом технології ($B = c + k \times E_H$).

Як випливає з (2), за інших незмінних умов ця функція зростає при зменшенні питомих приведених витрат. Тому для максимізації свого надприбутку підприємство повинно обрати ту технологію, за якої питомі приведені витрати є найменшими.

Разом із тим, критерій мінімуму питомих приведених витрат не враховує чинник якості продукції. У зв'язку з цим використовувати його некоректно, якщо за різними варіантами технології якість продукції відрізняється. При цьому слід враховувати, що зростання якості продукції в більшості випадків підвищує її привабливість для споживачів та, відповідно, обумовлює зростання її ціни.

Припустимо в подальшому, що функція $\zeta(O)$ описує залежність ціни від натурального обсягу пропозиції того різновиду даної продукції, який характеризується найнижчим (базовим) рівнем її якості. Підвищення якості приводить до трансформації цієї функції, перш за все, до зростання її значень для кожного O . Форма такої трансформації може бути різною (залежно від реакції споживачів продукції). Наприклад, вона може відбуватися шляхом додавання до кожного значення функції постійної величини; множення значень функції на певний коефіцієнт, що перевищує одиницю; комбінації двох попередніх способів тощо.

Позначимо $F_i(\zeta(O))$ операцію, яка передбачає трансформацію функції $\zeta(O)$ за умови, що відбуватиметься перехід від реалізації продукції базового рівня якості ($i = 1$ та, відповідно, $F_1(\zeta(O)) = \zeta(O)$ до реалізації продукції, що виготовляється з використанням i -того варіанту технології (при цьому зі збільшенням рівня якості значення i зростає).

Отже, у випадку розгляду інвестиційно-інноваційного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємства за рахунок упровадження прогресивної технології виготовлення певного виду продукції, екзогенними параметрами, що характеризують його внутрішнє середовище, виступатимуть собівартість одиниці продукції, її питома капіталомісткість і споживчі характеристики, а ендогенними – множина операцій $F_i(\zeta(O))$.

Розглянемо тепер наступну складову досліджуваного інвестиційно-інноваційного механізму, а саме – формування принципів розроблення найкращих інвестиційних рішень (у нашому випадку – вибору найкращого варіанту технологічного процесу). З цієї метою введемо операцію G_p , яка є оберненою до операції F_1 , тобто $G_p(F_1(\zeta(O))) = \zeta(O)$. Тоді за умови наявності достатньої кількості конкурентів найбільш конкурентоспроможним буде той різновид даної продукції (i , відповідно, та технологія її виготовлення), для якого буде виконуватися така умова:

$$G_i(c_i + k_i \times E_H) \rightarrow \min, \quad (3)$$

де c_p, k_p – собівартість та капіталомісткість одиниці продукції, що відповідають i -тому варіанту технології її виробництва.

Дійсно, та технологія, для якої значення показника (3) є найменшим, в умовах рівноваги на ринку збуту даної продукції (коли її ціна дорівнює питомим приведеним витратам) забезпечує максимальний натуральний обсяг її виробництва та реалізації (оскільки для переважної більшості видів продукції зі зростанням натуральних обсягів пропозиції її ціна зменшується). Відповідно, якщо виробники оберуть не найкращий за критерієм (3) варіант технології, і ціна продукції стане рівною питомим приведеним витратам за обраним варіантом, то в умовах конкурентного ринку на нього увійдуть нові виробники, які оберуть кращий варіант технології та збільшать натуральні обсяги виготовлення цієї продукції. Внаслідок цього ціна одиниці продукції у виробників, які використовують не найкращий за критерієм (3) варіант технології, впаде, а прибутковість вкладених ними інвестицій стане меншою від нормальної.

З урахуванням викладеного вище можна перейти до наступної складової досліджуваного інвестиційно-інноваційного механізму, а саме – до побудови цільових функцій розроблення інвестиційного рішення про вибір найкращого варіанту технології. Зокрема, якщо трансформація функції $C(O)$ при переході до виробництва і реалізації продукції більш високої якості відбувається шляхом додавання до кожного значення цієї функції постійної величини, то критерій (3) набуває такого вигляду:

$$c_i + k_i \times E_H - \Delta C_i \rightarrow \min, \quad (4)$$

де ΔC_i – приріст ціни одиниці продукції базового рівня якості при переході до виробництва і реалізації продукції більш високого рівня якості, що передбачає використання i -того варіанту технології її виготовлення.

Якщо ж трансформація функції $C(O)$ при переході до виробництва і реалізації продукції більш високої якості відбувається шляхом множення кожного значення цієї функції на постійну величину, то критерій (3) набуває такого вигляду:

$$(c_i + k_i \times E_H) : I_{C_i} \rightarrow \min, \quad (5)$$

де I_{C_i} – темп росту ціни одиниці продукції базового рівня якості при переході до виробництва і реалізації продукції більш високого рівня якості, що передбачає використання i -того варіанту технології її виготовлення.

Стосовно наступної складової досліджуваного інвестиційно-інноваційного механізму, а саме – побудови алгоритму вироблення інвестиційного рішення, то в нашому випадку цей алгоритм залежить від того, чи виготовляє на теперішній момент часу підприємство дану продукцію (точніше, певний її різновид, що характеризується відповідним рівнем якості, собівартістю та питомою капіталомісткістю).

Якщо на теперішній момент підприємство дану продукцію не виготовляє, то воно повинно обрати найкращий варіант технології за критерієм (3) і визначити оптимальний натуральний обсяг виробництва відповідного цьому варіанту різновиду продукції, за якого набуває максимального значення вираз (1).

Якщо ж на поточний момент часу підприємство таку продукцію виготовляє, то алгоритм вироблення інвестиційного рішення буде таким:

- 1) за критерієм (3) обирається найкращий варіант технології (та відповідно найкращий різновид продукції). Якщо підприємство використовує саме цей варіант технологічного процесу, то розглядається можливість розширення натуральних обсягів виробництва та збуту продукції з метою максимізації величини надприбутку, яка описується виразом (1);
- 2) якщо підприємство не використовує найкращий варіант технології, то оцінюється доцільність заміщення існуючої технології новою. Для цього сума прибутку та амортизаційних відрахувань (у частині тих основних засобів, що підлягають заміні) на одиницю продукції за старим (існуючим) варіантом технології повинна буде меншою за питомий прибуток за обраним на попередньому етапі найкращим варіантом технології;
- 3) якщо заміщення старої технології на нову виявиться доцільним, то за критерієм максимуму надприбутку обчислюються оптимальні натуральні обсяги виробництва продукції з використанням найкращого варіанту технології. Якщо ж заміна технології виявиться недоцільною, то з використанням цього ж критерію встановлюється оптимальна натуральна величина додаткового виготовлення підприємством продукції за допомогою найкращого варіанта технології (тобто розглядається можливість одночасного використання двох технологій виготовлення даної продукції).

Слід зазначити, що, як випливає з наведеного вище критерію доцільності заміщення однієї технології іншою, ефективність заміни технологій має відносний характер: чим нижчим є рівень технологічного розвитку підприємств, тим більш ефективним для нього буде впровадження прогресивних технологій. Відповідно, момент такого впровадження для підприємства з низьким рівнем технологічного розвитку настає раніше, ніж для підприємств тієї ж галузі промисловості, у яких рівень технологічного розвитку є більш високим. З викладеного випливає, що об'єктивною закономірністю технологічного розвитку підприємств у контексті конкурентної боротьби, яка точиться між ними, є періодична зміна тих підприємств, що відносяться до технологічних лідерів даної галузі промисловості.

Висновок. Забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств потребує реалізації комплексу інвестиційно-інноваційних заходів, здійснення яких вимагає створення дієвого інвестиційно-інноваційного механізму, функціонування якого повинно включати такі основні етапи: формування цілей і завдань інвестиційно-інноваційної діяльності щодо підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства; вироблення процедур розробки відповідних інвестиційних рішень; складання інвестиційно-інноваційної програми підприємства; ухвалення інвестиційних рішень, моніторинг їх виконання та коригування; реалізація інвестиційних рішень.

При цьому можна виокремити шість часткових інвестиційно-інноваційних механізмів забезпечення конкурентоспроможності промислових підприємств, а саме: механізм оновлення основних засобів підприємств; механізм формування каналів і мережі збуту продукції підпри-

емства; механізм розширення виробничих потужностей підприємства з виготовлення ним традиційних видів продукції; механізм упровадження нових прогресивних технологічних процесів; механізм розроблення та виробництва інноваційної продукції; механізм зниження рівня ризику інвестиційної діяльності підприємства.

Перспективи подальших досліджень полягають у розвитку теоретико-методологічних засад щодо формування загального механізму забезпечення конкурентоспроможності промислового підприємства, який би поєднував у собі усі перелічені вище часткові механізми такого забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сич Є. М. Структура механізму інноваційно-інвестиційного управління розвитком підприємств туристичного транспорту / Є. М. Сич, Д. О. Сугоняко // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць : Випуск 32. – К. : НАУ, 2011. – С. 166 – 170.
2. Гладій С. Фінансовий механізм інвестування інноваційного розвитку: теоретико-методологічний підхід до управління / С. Гладій // Наука молода. – 2005. – № 3. – С. 109 – 115.
3. Салимов Л. Н. Инвестиционный механизм: сущность и содержание / Л. Н. Салимов // Вестник ТИСБИ. – 2000. – № 4. – С. 30 – 33.
4. Смолій Л. В. Формування інвестиційного механізму інноваційного розвитку буряківництва / Л. В. Смолій // Інноваційна економіка. – 2010. – № 17. – С. 168 – 171.
5. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навч. посіб. / С. М. Клименко та ін. – К. : КНЕУ, 2006. – 527 с.
6. Потенціал еластичності у формуванні конкурентоспроможності промислових підприємств : монографія / Н. Р. Кубрак, Є. В. Крикавський, Н. С. Косар. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 204 с.
7. Коно Т. Стратегия и структура японских предприятий / Пер. с англ. / Т. Коно. – М. : Прогресс, 1987. – 384 с.
8. Чумак Л. Ф. Основні аспекти управління конкурентоспроможністю підприємства / Л. Ф. Чумак, Л. В. Гаркава // Бізнес Інформ. – 2013. – № 1. – С. 212 – 215.
9. Просторові аспекти конкуренції технологій : монографія / Ю. І. Стадницький, О. Е. Товкан, А. В. Симак, Л. В. Коваль. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – 95 с.

REFERENCES

Chumak, L. F., and Harkava, L. V. "Osnovni aspekty upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva" [Key aspects of the management of enterprise's competitiveness]. *Biznes Inform*, no. 1 (2013): 212-215.

Hladii, S. "Finansovyi mekhanizm investuvannia innovatsiinoho rozvytku: teoretyko-metodolohichnyi pidkhid do upravlinnia" [Financial investment mechanism innovation development: theoretical and methodological approach to management]. *Nauka moloda*, no. 3 (2005): 109-115.

Klymenko, S. M. *Upravlinnia konkurentospromozhnistiu pidpriemstva* [Management of enterprise's competitiveness]. Kyiv: KNEU, 2006.

Kubrak, N. R., Krykavskiy, Ye. V., and Kosar, N. S. *Potentsial elastychnosti u formuvanni konkurentospromozhnosti promyslovykh pidpriemstv* [The potential flexibility in shaping the competitiveness of enterprises]. Lviv: Lvivska politekhnika, 2013.

Kono, T. *Strategiia i struktura iaponskikh predpriiaty* [Strategy and Structure of Japanese enterprises]. Moscow: Progress, 1987.

Smolii, L. V. "Formuvannia investytsiinoho mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku buriakivnytstva" [The formation mechanism of innovation investment of beet]. *Innovatsiina ekonomika*, no. 17 (2010): 168-171.

Salimov, L. N. "Investitsionnyy mekhanizm: sushchnost i sodержanie" [Investment mechanism: the nature and content]. *Vestnik TISBI*, no. 4 (2000): 30-33.

Sych, Ye. M., and Suhoniako, D. O. "Struktura mekhanizmu innovatsiino-investytsiinoho upravlinnia rozvytkom pidpriemstv turystychnoho transportu" [The structure of the mechanism of innovation and investment management development in tourism transport]. *Problemy pidvyshchennia efektyvnosti infrastruktury*, no. 32 (2011): 166-170.

Stadnytskyi, Yu. I., Tovkan, O. E., and Symak, A. V. *Prostorovi aspekty konkurentsii tekhnologii* [Spatial aspects of competitive technologies]. Khmelnytskyi: KhNU, 2009.